

PERSONALHISTORISKE EFTERRETNINGER
OM
FAMILIEN VON DER LIPPE

MED
NÆRMESTE COGNATISKE DESCENDENTER

SAMLEDE OG BEARBEJDEDE

AF

CONRAD FREDRIK VON DER LIPPE

ARCHITEKT OG STADSCONDUCTEUR.

BERGEN.

I COMMISSION HOS C. FLOOR.

GRØNNS BOGTRYKKER.

1883.

Jnderlypen
Jünger

Von Bernhard H.D. L. auf dem
Jahre 1885.

F. v. J. Lipp

Bishop von der Lippe.

PERSONALHISTORISKE EFTERRETNINGER

OM

FAMILIEN VON DER LIPPE

MED

NÆRMESTE COGNATISKE DESCENDENTER

SAMLEDE OG BEARBEJDEDE

AF

CONRAD FREDRIK VON DER LIPPE

ARCHITEKT OG STADSCONDUCTEUR.

Wohl geböhren bringt Ruhm
und Ehr,
Wohl gelebet noch viel mehr,
Wohl gefreyet Fried und Freud,
Wohl gestorben Seligkeit.

MAG. PETRUS DREYER
(gest. 15 Novbr. 1667).

„Epicedio über
Canzler C. von der Lippe“
(gest. 1652).

Vel født gir Ros og Ære,
Vel levet endnu mere,
Vel gift gir Fryd og Fred,
Vel-død gir Salighed.

MAG. PETRUS DREYER
(død 15 Novbr. 1667).

„Epicedio over
Canzler C. von der Lippe“
(død 1652).

BERGEN.

I COMMISSION HOS C. FLOOR.

GRIEGS BOGTRYKKERI.

1883.

Min kjære uforglemmelige Fader

Biskop Jacob von der Lippes Minde

tilegnet.

F O R T A L E.

Efter min Moders Død blev min Faders Papirer gennemgaaede af mine ældre Brødre og fandtes derved et Brev, dat. Maltsh a/O 26 October 1836, fra Enken efter min Bedstefaders Broder, Paulus von der Lippe, som allerede var udvandret fra Norge til Tydskland i Slutningen af det forrige Aarhundrede, og hvis Levnet for den nærværende Generation næsten havde antaget Sagnets Charakter. Dette Brev, som var adresseret: »Herrn Hans Hansen & Gerhard von der Lippe. Oder ihre Erben«, skildrer Paulus's Livsvilkaar og Enkens sørgelige Skjæbne samt beretter, at hun sidder igjen med 3 Sønner og 2 Døttre, hvoraf 1 Steddatter. Af dette Brev blev sendt mig en Copi, og jeg fik ved Læsningen heraf en brændende Lyst til at lære denne Gren af Familien at kjende. Efter en Del Correspondance med Autoriteter og Slægtninge lykkedes det mig at finde 2 Sønner som tydske Præster i Amerika, og saaledes faa nøiagtige Underretninger om Familien. Senere er det ogsaa lykkedes mig at finde Datteren Bertha som Lærerinde i Polen. Brødrene havde i 25 à 30 Aar saagodt som Intet hørt fra hende, og jeg har saaledes havt den Tilfredsstillelse, efter saa lang Tids Forløb, atter at kunne forene Brødrene med Søsteren.

Dette heldige Resultat vakte i høi Grad min Interesse for Familien, og da der blandt min Faders Papirer fandtes nogle Familieoptegnelser, navnlig fra Hr. Sognepræst J. F. Lampe i Bamble, samt en Afskrift af Fredrik Geelmuydens Efterretninger fra 1821, begyndte jeg at samle Materialier til Rettelse og Completering af disse Optegnelser, ligesom jeg satte mig i Forbindelse med Venner og Videnskabsmænd i Tydskland og Holland, for om muligt at komme efter, hvorfra Familien oprindelig nedstammer. Resultatet af disse Undersøgelser meddeler jeg herved som Indledning til Optegnelserne. Af min Correspondance med Holland kom intet ud og den havde neppe ført til noget. Den Omstændighed, at Familien i den første Tid efter dens Indvandring her i Landet kaldte sig „van der Lipp“, hidrører ikke fra Holland, men er conform med den plattyske Sprogbrug.

Samtidig har jeg ogsaa omhandlet de øvrige skandinaviske von der Lipper for at godtgjøre, at disse ikke er en nær beslægtet Familie med de norske, hvilket sædvanligvis er antaget.

Jeg havde haabet at kunne forfølge Familien til dens Udspring, da jeg var kommet efter, at det Vaaben, som den nu fører, tilhører Friherreerne von der Lippe af Wintrap etc., hvilket Vaaben er fremstillet i Anhanget, men senere Undersøgelse har godtgjort, at det ikke er det rette Vaaben og at det uden Grund maa være optaget som Familiens Vaaben, antagelig i Midten af forrige Aarhundrede. Derimod er det Vaaben, som er fremstillet paa Tittelbladet, sikkert Familiens oprindelige Vaaben. Dette

Ornament staar over Døren til en ildfast Kjælderbygning, som vender ud til Taarnsmuget i Bergen, hvilken Bygning tilhører Huset i 13 Rode No. 1 a, hvis Hovedbygning, nu tilhørende Hr. Consul H. D. Janson, vender mod Strandgaden. At denne Eiendom, som dengang og ligetil 1870 strakte sig lige op til Markeveien, havde tilhørt Commerceraad Thomas von der Lippe var bekjendt, men at den tillige har tilhørt hans Fader, Stadshauptmand Joachim von der Lippe, er først ved Opdagelsen af Vaabenerne bleven konstateret. Disse Vaabener tilhører altsaa Stadshauptmand von der Lippe og hans Hustru, Wenche Jacobsdatter, f. von der Lippe, Stammoder til de fleste muligens til alle norske Wencher. At Forbogsstaverne til hendes Navn staar forkjert $\begin{pmatrix} D. 3 & V. 2 \\ L. 4 & W. 1 \end{pmatrix}$ er antagelig en Feil af vedkommende Stenhugger, da Ornamentet, som er udført i Bremer Sandsten, rimeligvis er fra Bremen.¹⁾ Et gammelt Segl fra Stavanger med Bogstaverne P. v. d. L., som ved Godhed af Hr. Cand. jur. Axel Kielland er overladt mig, har utvivlsomt tilhørt Paulus Henrichsøn von der Lippe og viser det samme Vaaben, altsaa har han endnu ført dette Vaaben, medens hans Sønner har ført Wintraper-Vaabenet.

Rosen saavel i Skjoldet, som svævende over Hjelmen er det oprindelige Vaaben for de »Ædle Herrer von der Lippe«, hvorfra de tyske Greve- og Fyrsteslægter og rimeligvis de fleste von der Lipper nedstamme. Den firbladede Rose nævnes som Vaaben for Hermen von der Lippe, som 1440 var »Eltermann des Kaufmannes« i Bremen; da den norske Familie stammer fra Bremen, er det ikke usandsynligt, at den nedstammer fra nævnte Hermen von der Lippe. Den firbladede Rose er ogsaa Vaabenet for den Familie, som Christian IV's Cantsler Christopher ^{Born} von der Lippe tilhørte, og da denne Familie er en Sidegren af de »Ædle Herrer« von der Lippes Familie, saa er det ikke usandsynligt, at Bremerfamilien ligeledes er en Sidegren af nævnte Familie. Skraabjælken er muligens optaget for at adskille denne Gren fra den Familie som Christopher von der Lippe tilhørte. Denne Mening deles ogsaa af den tyske Genealog, Oberstlieutenant E. von der Becke-Klüchtzner i Baden-Baden.

Ganske interessant er det, at det grevelig-fyrstelige von der Lippiske Vaaben i det forrige Aarhundrede er blevet annekteret af Familierne Krohn og Danckertsen, som cognatisk nedstammer fra Stadshauptmand Joachim von der Lippe.

Som af Stamtavlen vil sees, dannede de 3 første von der Lipper, som kom herop fra Bremen i det 17de Aarhundrede og hvorum man har sikre Efterretninger, 3 forskellige Slægtslinier, men at de vare af samme Familie er sikkert, og at Joachim og Lüder von der Lippe vare Brødre er ikke usandsynligt. I Frøken Maartmanns Eiendom ved Parken i Bergen hænger i Hovedbygningens Storsal 2 Olie-malerier, som efter Traditionen skal være von der Lipper, i saa Tilfælde, efter Costumet at dømme, maatte den ene være Fru de Besches Fader (Apotheker de Besche, hvis Portrait ogsaa hænger i Storsalen, var tidligere Eier af denne Eiendom), Stadshauptmand Joachim von der Lippe og den anden Lüder von der Lippe. Lüder von der Lippes Familie lader til at være uddød med Stamfaderen 1693, da man kun kjender 1 Søn, Lyder, som døde allerede 1675. Joachim von der Lippes Familie er uddød i Slutningen af det 18de Aarhundrede, medens den ældste Jacob von der Lippes Slægtslinie eksisterer endnu. Stam-tavlen over den norske Familie begynder med denne Jacob von der Lippe fra Bremen, som tog Borger-skab i Bergen 1655, men som sandsynligvis meget tidligere er ankommen til Norge, da den Hinrich von der Lippe, som omtales Side 8, sandsynligvis er hans Søn Henrich, der efter Bergens Borgerbog er født

¹⁾ Paa et Sølvkrus, tilhørende Hr. Proprietair Knagenhjelm i Kaupanger, er samme Vaaben fremstillet, om-givet af følgende Inskription: „Joachim van der Lipp: Weinche van der Lipp: 1691“ — altsaa samme Aarstal som paa Stenen. Vaabenet synes efter Udførelsesmaaden at antyde, at det øverste Felt er sølv med rød Rose; Skraabjælken sort og det nedre Felt gyldent.

i Bergen. Denne Linies Slægtsled har jeg derfor omhandlet med større Udførlighed tilligemed de nærmeste cognatiske forbundne Familier lige til seneste Nutid, hvorimod jeg, for ikke at gjøre Skriftet for viddeltigt, ikke har behandlet Sidelinien saa udførlig, navnlig for de Familiers Vedkommende, hvorom der allerede existerer tidligere udgivne Stamtavler.

Dette Arbeide, som jeg saaledes herved forelægger Familien og andre Interesserede, er Frugten af Aars og Dages Fristunder; jeg har hverken sparet Tid eller Møie, for at gjøre det saa complet som muligt; men jeg har under Arbeidet i høi Grad følt, at jeg i mange Henseender manglede Betingelserne for at give mig ikast med en saa stor og vanskelig Opgave. Dog, »Lysten driver Værket!« og paa denne, tør jeg forsikre, har det ikke manglet.

Trods al anvendt Umag har det ikke været mig muligt at undgaa Huller i Optegnelserne og at der desværre, uvant som jeg er til den Slags Arbeide, vil findes Feil, indser jeg. Enkelte Huller, saasom nærmere Efterretninger om Kjøbmand Jacob von der Lippe i Christiansund og hans Børn, er ikke muligt at faa udfyldt, da ved Qværnæs Præstegaards Brand i 1737 samtlige Kirkebøger ere opbrændte. Skjendt jeg fra alle Sider er bleven vist den største Forekommenhed saavel fra nær- som fjerntstaaende Slægtninger med Hensyn til Familieoptegnelser og biografiske Noticer, hvorfor jeg herved frembærer min hjerteligste Tak, har jeg desværre ikke altid kunnet erholde de fornødne Oplysninger, hvilket bærer Skylden for flere Lakuner og Unøjagtigheder i Optegnelserne.

I Anhanget havde jeg tænkt at indtage alt hvad der af Trykt og Utrykt fandtes af Interesse for Familien, men jeg har, for ikke at fordyre Bogen, indskrænket mig til i Stamtavlen paa vedkommende Sted at nævne de trykte Kilder, hvoraf mange, navnlig de tydske, kun i Afskrift og Uddrag har været tilgængelig for mig, og har kun i Anhanget optaget Kjøbmand Fr. Geelmuydens utrykte Efterretninger om Familien, skrevet i 1821, et »Bindevers« af Ole Camstrup, hvis »*Trifolium metricum*« nu er temmelig sjelden, og en Prøve paa en Samling Breve, hvoraf jeg har Afskrift, fra Provst Jacob von der Lippe i Solum til Etatsraad Wollert Krohn samt til Slutning Efterretninger om Paulus von der Lippe i Maltsh, af et Brev fra hans Datter Bertha.

Til de mange udenfor Familien, saavel i Ud- som Indlandet, der har bistaaet mig, frembærer jeg min forbindtligste Tak. Jeg maa her særlig nævne: Hr. Stadsarchivar von Bippen i Bremen, Hr. Keiserlig Ceremonimester Greve Julius von Oyenhausen i Berlin, Hr. Ernst Gräfenhain i Hannover, Hr. Oberstlieutenant E. von der Becke-Klüchtzner i Baden-Baden, Hr. Antikvar Nicolaysen, Hr. Archivfuldmægtig Huitfeldt-Kaas, Hr. Dr. Yngvar Nielsen og Hr. Cand. Axel Kielland i Christiania, Hr. Lensmand Øverland i Nærstrand, Frøken Emma Dahl i Drammen, Hr. Consul B. M. Width i Molde, Hr. Pastor S. E. Hertzberg i Haus, Fru Juliane Hopstock, Hr. Overcontrolleur Blich og Hr. Mægler Jørgen Blytt hersteds, men navnlig Frøken Wilhelmine Brandt og Hr. Consul W. Krohn hersteds, Hr. Sognepræst J. F. Lampe og Hr. Directeur Delgobe i Bamble samt Hr. Hans K. Heiberg paa Amble i Sogn.

Grundet i min Uvanthed er der desværre indløben en Del Trykfeil som bedes undskyldte, ligesaa er der paa Grund af Misforstaaelse og senere Oplysninger indløben en Del genealogiske Feil som, saavel som Trykfeilene, bedes rettede før Bogen tages i Brug. De findes angivne i »Tillæg og Rettelser«, Side 92 og 104.

Bergen i Mai 1883.

Conrad Fredrik von der Lippe.